אוהב ישראל — לחנוכה

להבין פלוגתייהו דב"ש וב"ה. דב"ש סברי פוחת והולך וב"ה סברי מוסיף והולך ומפרשינן בגמ' במאי קא מיפלגי וכו'. ח"א טעמא דב"ש כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב"ה כנגד ימים היוצאין וח"א טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דב"ה משום מעלין בקודש ולא מורידין. להבין כ"ז מהו כוונת ב"ש דאמרו כנגד ימים הנכנסין וגם כוונת הב"ה דפליגי עלייהו וגם מה ענין פרי החג אצל נר חנוכה. ונראה לפרש דהנה כתיב אל מול ארון העדות יערוך אותו אהרן הכהן ודרשי' בגמרא עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שרויה בתוכן וזה נר מערבי שבו היה מתחיל ובו היה מסיים. הנה חז"ל דרשו ממלת עדות שזה נר מערבי דייקא בהיות מושפע עליו שמן משחת קודש משפע האלהי עד שהיה דולק יותר הרבה מחביריו וזה היה מורה שיש לכנס"י דהיינו נשמות ישראל חיבור אל האלהות ית' כי נשמות ישראל המה נשפעים רק מאתו ית' והנה היוונים רצו לבטל עדות זה שלא יהיה נשמות ישראל מקבלים מאתו ית' ולכך אמרי' בגמ' שטמאו כל השמנים כי השמן הוא כינוי אל השפעת החכמה העליונה והם טמאו כל החכמות דהיינו שהריקו השפעות העליונות אל החיצונים ואמרינן בגמ' שאמרו היוונים לישראל כתבו לכם על קרן שור שאין לכם חלק באלהי ישראל והוא מאמר תמוה מה זה דווקא על קרן שור אבל הענין הוא כמו שכתבנו כי היוונים רצו להמשיך את השפע דרך הגבורות כף השמאלי ואז ימשך חוט למטה ויתגברו הקליפות ח"ו. והנה שור הוא בחי' שמאל כמש"ה ופני שור מהשמאל וזהו שאמרו לישראל כתבו לכם על קרן שור דייקא בחי' שמאל שאין לכם חלק באלהי ישראל היינו שכוונו בזה שלא יהיה השפע הולכת דרך בחי' ישראל שהוא סוד דעת והוא קו האמצעי ואז יהיה ממותק מחסד וגבורה ונחלת יעקב נחלה בלי מצרים ואין להחיצונים חלק בזה רק שיהיה השפע הולכת דרך בחי' שור קו השמאל כנ"ל. ולכך גזרו על כל המצות כי בחי' המצות הוא רק להמשיך חסדים לישראל ולהשפיע שפע העליונה עליהם ולבער קוצים מהכרם. והם גזרו על זה ורצו להריק ההשפעה אל החיצונים ושלא יהיו נשמות ישראל יחוס להשי"ת כמש"ה כי חלק ה' עמו רק שיהיו תחת יד החיצוני' שישראל יקבלו מאת' ח"ו. והנה החכמ' מאין תמצא ואין הוא בדיוקנא עילאה קדישא ששם מאירין י"ג מכילין דרחמי. והם טמאו כל השמנים שמן משחת קדש שפע החכמה ונסתלקו י"ג מכילין דרחמי וזהו פי' מ"ש בגמ' כשנכנסו יוונים לירושלים פרצו בה י"ג פרצות דהיינו שמנעו מלהאיר י"ג מכילין דרחמי ולכך אמרי' בגמ' ג"כ כשגברו בית חשמונאי תקנו כנגדן י"ג השתחוואות כי בכל השתחוואה היו ממשיכין מדה אחת מן י"ג מדות העליונות להאיר בעולם והבן. והנה אמרי' עוד בגמ' כשגברו בית חשמונאי לא מצאו אלא פך אחד שמן שהיה חתום בחותמו של כ"ג ולא היה בו כדי להדליק אלא לילה א' ונעשה נס ודלקו משם שמונה לילות. ובוודאי הפשוט ג"כ אמת. אבל יש לבאר עוד פנימית הדבר והוא כי הכהנים הק' אשר הם ממדת החסד ע"י מ"נ פעלו להגביר החסדים והרחמים בעולם והמשיכו הי"ג מכילין דרחמי עד מדה השמינית נוצר חסד מזלא עילאה דכולהו כלילין בי' ונקרא זקן אהרן הכהן הגדול ונקרא ג"כ בשם שמן כמש"ה כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן והם המשיכו ומצאו את הפך שמן משחת

קדש ההוא חתום בחותמו של כ"ג היינו מדת נוצר חסד כנ"ל ודלקו משם שמונה לילות כנגד שמונה מדות העליונות וזהו מ"ש האר"י ז"ל לכווין בכל לילה מדה אחת מי"ג מדות כי הפך שמן שהיה דולק ח' ימים מורה שהמשיכו הח' יומין עילאין עד היום הח' נוצר חסד כנ"ל ובכל שנה בחנוכה נתעורר הדבר ויש בנוכח להמשיך ח' מדות ע"י הדלקת הנרות וברכותיהן ולכן רשם האר"י ז"ל לכוין בכל יום למדה אחת והבן: ומעתה נבאר פלוגתא דב"ש וב"ה. דב"ש סברי פוחת והולך כנגד ימים הנכנסין פי' כי תיכף בלילה הראשונה נכנס השפעה משם א"ל על כל הח' ימים אלא שלא היה בהתגלות עד לילה האחרונה לכך סברי ב"ש פוחת והולך כנגד יומין עילאין הנכנסין והיינו כנגד ח' מדות העליונות שכבר נכנסו בהעלם בלילה הראשונה והיה אז הח' מדות בהעלם. לכן מדליקין ח' נרות. אבל בלילה השני' שכבר יצא מדה א' מן העלם אל הגלוי. בלילה הראשונה ולא נשאר כ"א שבעה ליצא מן הכח אל הפועל. לכן מדליקין שבעה נרות וכן בכל לילה פוחת והולך כנגד מדות שנשארו עדיין בהעלם. זהו כוונת ב"ש. וב"ה סברי מה לנו להדליק כנגד שהוא בהעלם רק שיש לנו להדליק כנגד מה שיצא כבר אל הגלוי לכך סברי דמוסיף והולך כנגד ימים היוצאים היינו יומין עילאין היוצאים מן הכח אל הפועל ובלילה הא' אין לנו להדליק אלא א' כי עדיין לא נתגלה שעתיד להדליק ח' לילות אבל בלילה הח' יש לנו להדליק שמונה כי אז ראו מעשי ה' כי נורא הוא שהי' בו להדליק ח' ימים ויצאו מן הכח אל הפועל שמונה יומין עילאין תקוני דדיוקנא עתיקא קדישא ומכלל דברינו מתורץ שפיר קושית הב"י מה שהביא הט"ז שהקשה דהלא הנס לא הי' אלא על ז' ימים עיי"ש כי העיקר הוא מה שהמשיכו הח' מדות העליונות והתחיל להאיר החכמה העליונה שהוא חיות כל העולמות כמו שמצינו אצל כלי המשכן אף שעשה בצלאל כבר את המשכן והארון וכל כליו כאשר הראה הקב"ה למשה בהר עכ"ז לא היה להם עדיין חיות עד אחר שמשחם בשמן המשחה והיינו שהשפיע עליהם שמן משחת קדש משפע החכמ' העליונ' והיה הכלי' ממש כמו חיים וכמו שאי' בגמ' ובזוה"ק אצל הכרובים וכ"ז היה מחמת שהמשיך עליהם חיות ממוח החכמה ע"י שמן המשחה והבן: ומעתה נבוא לבאר גם דברי המ"ד שאמר טעמא דב"ש נגד פרי החג כי הימים שבין החג לחנוכה הם ס"ג ימים נגד שם ס"ג יהו"ה במילואו והימים האלה מסוגלים הם למעט את החיצונים ורמז כתיב כלו ס"ג יחדיו נאלחו ועם שבע ימים של חנוכה הם שבעים יום וכתיב והמים היו הלוך וחסור עד החדש העשירי הוא חדש טבת לכך סברי ב"ש שצריך למעט את הנרות ופוחת והולך כדי למעט שבעים אומות והלוך וחסור עד החדש העשירי ועד בכלל עד שבעים יום לאחר החג. וב"ה סברי אין כוונתינו עתה למעט את השרים החיצונים רק להעלות בקדש להעלות מתתא לעילא להוריד שפע מעילא לתתא בכל העולמות וממילא יוכנעו החיצונים. וכן יסד האר"י ז"ל בניקוד השמות לברכת נר חנוכה השני ההי"ן הם הנוקבות לעולם הם בניקוד שורק כמבואר שם. י"ו בברכה הראשונה בלילה הראשונה הם בניקוד סגול ובלילה השניה הם בניקוד שבא ובלילה שלישית הם בניקוד חולם וכן כולם הם בניקוד להוריד שפע מעילא לתתא ובברכה השני' בלילה הראשונה הוא בניקוד צבאות וכן כל הלילות השמות הם בניקוד להעלות מתתא לעילא יע"ש ע"ד שכתבנו בטעמא דב"ה והבן: